

Regionų komiteto nuomonė dėl Bendrijos stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos

(2010/C 79/04)

REGIONŲ KOMITETAS

- tikisi, kad ES, laikydamosi subsidiarumo principo, veiksmingai padės kurti ir palaipsniui įgyvendinti prevencijos priemones visų pirma toms valstybėms narėms, kurias nuolat ištinka stichinės nelaimės. Bendrijos masto veiksmai turi paremti šias valstybes nares, kad jos pačios galėtų sau padėti,
- pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms, turinčioms praktinių žinių apie atitinkamas vietas ir regionines sąlygas, tenka pagrindinis vaidmuo nelaimių prevencijos srityje. Dažnai specialiųjų žinių pakanka, tačiau trūksta lėšų prevencijos strategijoms įgyvendinti,
- tačiau išreiškia gilią abejones, ar konkrečiuose sektoriuose taikomi atskirų teisės aktų, pvz., Potvynių direktyvos arba Seveso direktyvos metodai gali būti iš esmės plačiau naudojami. Priklausomai nuo geografinių, klimato ir geomorfologinių sąlygų nelaimių pavojus yra labai nevienodas, atsižvelgiant į įvairias nelaimių rūšis. Todėl bendras kiekvienos atskiros prevencijos priemonės taikymas negali suteikti papildomos naudos ir kartu apsaugoti nuo visų rūšių pavojaus,
- ragina sudaryti Bendrijos turimų priemonių, kuriomis galėtų būti remiama nelaimių prevencinė veikla, aprašą bei parengti prevencinių priemonių, kurioms įgyvendinti valstybės narės jau dabar galėtų prašyti ES finansavimo, katalogą. Abi priemonės puikiai tinka norint iš naujo pabrėžti nelaimių prevencijos svarbą, be kita ko, vietos bei regionų lygiu. Ypatinę dėmesį šiuo atveju reikėtų skirti galimybėms gauti finansinę paramą tarpvalstybiniam planavimui, pratyboms ir mokymams.

Pranešėjas: Helmut M. Jahn (DE / ELP), Hohenlohe apskrities tarybos narys

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas dėl Bendrijos stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencijos

COM(2009) 82 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. su nerimu konstatuoja, kad pastaraisiais metais Europos Sąjungos regionus ištinka vis daugiau stichinių arba tiesiogiai ar netiesiogiai žmogaus sukeltų nelaimių, didėja jų mastas ir intensyvumas. Pasaulinė klimato kaita yra ir Europos klimato nestabilumo priežastis, be to, ji lems ekstremalių oro reiškinių padidėjimą, taigi toliau didės pavojus žmonėms, infrastruktūrai ir aplinkai patirti žalą;

2. atkreipia dėmesį į tai, kad nelaimės, nesvarbu kokia būtų jų priežastis, dažnai yra susijusios su didele žala žmonėms, ekonomikai, aplinkai ir kultūrai. Ši žala bei išlaidos, skirtos kovai su nelaimėmis, gali būti daug didesnės nei prevencinėms priemonėms reikalingos lėšos;

3. nurodo, kad iki šiol įdiegtos ES priemonės civilinės saugos srityje (Bendrijos civilinės saugos mechanizmas, Civilinės saugos finansinė priemonė ir ES solidarumo fondas) nelaimių valdymo cikle (prevencija, pasiruošimas, reagavimas ir atstatymas) daugiausiai skirtos pasiruošimui nelaimėms, reagavimui į jas ir atstatymui;

4. todėl pritaria politiniam tikslui parengti bendrą strategiją iki šiol nepakankamai nagrinėtai nelaimių prevencijos sričiai ir inicijuoti plataus masto diskusiją šiuo klausimu. Ši strategija turi padėti siekti suderintos bendros ES koncepcijos civilinės saugos srityje;

5. pritaria Komisijos nuomonei, kad prevencija suprantama dvejopai – *pirma* – ja siekiama kiek įmanoma anksčiau užkirsti kelią nelaimėms, ir – *antra* – sumažinti nelaimių, kai jos yra neišvengiamos, padarinius;

6. mano, kad nelaimės yra staigūs, netikėti reiškiniai, dėl kurių vietos arba regiono mastu žlunga centrinės viešosios struktūros, sistemos ir neatliekamos funkcijos, tačiau ši apibrėžtis neapima dėl konfliktų susidarancios ypatingos padėties ar teroro aktų;

7. pabrėžia, kad šios nelaimės paprastai yra glaudžiai susijusios su konkrečia vieta, bet tuo pat metu gali būti peržengtos administracinės ribos, todėl su bendra grėsme susiduriančių teritorijų bendradarbiavimas, ypač prevencijos srityje, yra būtinas;

8. nurodo, kad visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijos, kurios yra arčiausiai piliečių, nelaimės atveju privalo pirmiausiai reaguoti, todėl jos turi visapusiškai dalyvauti rengiant nelaimių prevencijos strategijas ir priemones;

9. atkreipia dėmesį ir į tai, kad norint sumažinti nelaimės poveikį bet kuriame ES regione neatsižvelgiant į jo geografinę padėtį, nepaprastai svarbu pastebėjus pirmuosius nelaimės požymius nedelsiant imtis tiesioginių veiksmų. Todėl nelaimių prevencijos priemonės reikia taikyti tokiu lygiu, kuriam kyla tiesioginė nelaimės grėsmė ir kuris gali greičiausiai reaguoti;

10. todėl pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms, turinčioms praktinių žinių apie atitinkamas vietas ir regionines sąlygas, tenka pagrindinis vaidmuo nelaimių prevencijos srityje. Dažnai specialiųjų žinių pakanka, tačiau trūksta lėšų prevencijos strategijoms įgyvendinti;

11. taip pat pripažįsta, kad tokios prevencijos priemonės kaip neatidėliotinos veiksmų planų rengimas ir vykdymas davė labai gerų rezultatų visada, kai juos buvo įmanoma sėkmingai įgyvendinti, tačiau plėtoti šią prevencijos politiką labiausiai trukdo finansinių išteklių stoka;

12. labai palankiai vertina tai, kad Europos Komisija paprašė Regionų komiteto pateikti papildomą informaciją, kuri reikalinga konsoliduojant Bendrijos stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių strategiją;

Žiniomis paremtos nelaimių prevencijos politikos rengimas visais lygmenimis

13. pritaria Komisijos nuomonei, kad norint kurti veiksmingą nelaimių prevencijos politiką vietos ir regionų mastu, būtina išsigilinti į pačias nelaimes;

14. todėl palankiai vertina Komisijos ketinimą parengti išsamų turimų, su nelaimėmis susijusių informacijos šaltinių aprašą. Pirmybę visada reikėtų teikti jau turimos informacijos vertinimui, o ne papildomų duomenų rinkimui;

15. atsižvelgdamas į tai, nurodo, kad tiek valstybėse narėse, tiek Europos lygiu surinkta daug informacijos apie nelaimes bei jų ekonomines ir socialines pasekmes. Todėl papildomų priemonių reikėtų imtis tik tais atvejais, kai dėl informacijos trūkumo arba nesant palyginimo galimybės akivaizdžiai matomos žinių spragos;

16. pritaria taip pat pasiūlymui sudaryti gerosios patirties pavyzdžių aprašą. Atskirų valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijos turi daug praktinių žinių nelaimių prevencijos srityje, kuriomis turėtų būti keičiamasi. Be to, ši informacija turėtų būti prieinama visiems ⁽¹⁾;

17. tačiau išreiškia gilią abejonę, ar konkrečiuose sektoriuose taikomi atskirų teisės aktų, pvz., Potvynių direktyvos arba Seveso direktyvos metodai gali būti iš esmės plačiau naudojami. Priklausomai nuo geografinių, klimato ir geomorfologinių sąlygų nelaimių pavojus yra labai nevienodas, atsižvelgiant į įvairias nelaimių rūšis. Todėl bendras kiekvienos atskiros prevencijos priemonės taikymas negali suteikti papildomos naudos ir kartu apsaugoti nuo visų rūšių pavojaus;

18. mano, kad parengus esamų nacionalinių gairių, skirtų pavojaus ir (arba) rizikos zonų žemėlapių sudarymui, aprašą ir išplatinus jį valstybėms narėms gali būti padidintos galimybės palyginti gresiančius pavojus ir (arba) riziką Europos mastu. Toks aprašas galėtų būti ypač naudingas toms valstybėms narėms, kurios dar neturi nacionalinių taisyklių, taikomų pavojaus ir (arba) rizikos zonų žemėlapių sudarymui;

19. tačiau pabrėžia, kad galimos gairės, parengtos šiuo pagrindu, gali būti tik rekomendacinio pobūdžio. Viena vertus, dėl jų neturi prireikti brangiai kainuojančio valstybėse narėse jau turimų žemėlapių aprašo pertvarkymo, kita vertus, atsižvelgdamas į vietos ir regioninius ypatumus, valstybės narės turi išsaugoti galimybę nustatyti savus prioritetus;

20. pritaria įgyvendinant Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programą nustatytiems prioritetams nelaimių prevencijos srityje. Valstybių narių pastangas šioje srityje tikslingai papildė Bendrijos remiama tiriamoji veikla;

Ryšų tarp nelaimių valdymo cikle veikiančių tarnybų ir įvairių politikos sričių kūrimas

21. pritaria Komisijos ketinimui išplėsti jau egzistuojančią Bendrijos civilinės saugos mechanizmo „Igytos patirties“ programą pritaikant ją nelaimių prevencijai;

22. yra įsitikinęs, kad Bendrijos nelaimių prevencija turėtų apimti ir valstybių narių, kenčiančių nuo nuolat besikartojančių analogiškų nelaimių, tarpusavio vertinimą. Tokios procedūros (vadinamos tarpusavio vertinimai, angl. *peer reviews*) bei jų rezultatų sklaidimas gali padėti visose valstybėse narėse įtvirtinti veiksmingus nelaimių prevencijos mechanizmus;

23. pažymi, kad nelaimių prevencijos klausimams turi būti skiriama daug dėmesio nacionaliniuose civilinės saugos kursuose ir seminaruose. Šias valstybių narių teikiamas mokymo galimybes politikos ir administravimo srities specialistams reikalui esant gali papildyti Bendrijos lygmeniu rengiami kursai;

24. plačiosios visuomenės sąmoningumo ugdymo klausimu pabrėžia, kad priemonėse, skirtose informavimui apie nelaimių pavojų, ir atitinkamuose veiksmų planuose ypatingą dėmesį reikia skirti vaikams, senyvo amžiaus žmonėms ir riboto judumo žmonėms. Šios šviečiamojo pobūdžio priemonės turėtų apimti individualius parengiamuosius ir neatidėliotinus veiksmus ir visoje Europoje vienodą pagalbos telefono numerį „112“ bei galimybę nelaimės paliestiems žmonėms dalyvauti teikiant pagalbą (pvz., užtikrinti, kad nebūtų trukdoma pagalbos tarnyboms, bei bendradarbiauti evakuacijos atveju);

25. laikosi nuomonės, kad reikia skatinti tarnybų, rengiančių ir įgyvendinančių priemones, kurios gali daryti ilgalaikį poveikį nelaimių prevencijai, glaudų bendradarbiavimą ir veiksmų koordinavimą. Nelaimių prevencijos srityje reikalingas įvairialypis, į ateitį orientuotas požiūris, sujungiantis įvairius valstybės ir privatinio sektoriaus lygmenis, – tik taip jis bus visapusiškai veiksmingas;

26. be to, pabrėžia, kad kiekviena valstybė narė yra atsakinga už suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo ir koordinavimo organizavimą atsižvelgiant į atsakomybės sričių pasidalijimą. Ypač reikėtų įvertinti savanoriškos veiklos ir atitinkamų organizacijų svarbą;

27. todėl iš esmės teigiamai vertina Komisijos ketinimą siekiant geresnio koordinavimo sukurti Europos tinklą, kurį sudarytų visų atitinkamų nacionalinių tarnybų atstovai. Tačiau reikėtų įvertinti, kaip toliau koordinuojant arba sujungiant jau egzistuojančius tinklus ir glaudžiau bendradarbiaujant galima pasiekti šį tikslą ir kartu išvengti papildomų struktūrų kūrimo;

28. apgailestauja, kad Komisija nepasiūlė papildomų priemonių, skirtų skatinti, visų pirma, tarptautinį keitimąsi informacija, praktinėmis žiniomis ir gerąja patirtimi. Toks intensyvus keitimasis galėtų vykti tiek tarp kaimyninių šalių, galinčių tapti valstybių sienas peržengiančių nelaimių, pvz., potvynių aukomis, vietos ir regionų valdžios institucijų, tiek ir tarp valstybių narių, dažnai nukenčiančių nuo panašių nelaimių, pvz., miškų gaisrų;

⁽¹⁾ Žr. CdR 116/2006 fin. Priedas OL C 206, 2006 8 29, p. 13.

29. atkreipia dėmesį į tai, kad INTERREG iniciatyva būtent tarpautiniais atvejais buvo labai veiksminga keičiantis geros praktikos pavyzdžiais nelaimių prevencijos srityje. Sukūrus Europos teritorinio bendradarbiavimo grupę (ETBG) galima dar labiau pagerinti nelaimių prevencijos priemonių įgyvendinimą tokiose srityse kaip bendros duomenų bazės, pratybos, rizikos įvertinimas ir išankstinio išpėjimo sistemos, technologijų perdavimas ir eksperimentai;

Turimų priemonių veiksmingumo didinimas

30. ragina sudaryti Bendrijos turimų priemonių, kuriomis galėtų būti remiama nelaimių prevencinė veikla, aprašą bei parengti prevencinių priemonių, kurioms įgyvendinti valstybės narės jau dabar galėtų prašyti ES finansavimo, katalogą. Abi priemonės puikiai tinka norint pabrėžti nelaimių prevencijos svarbą, be kita ko, vietos bei regionų lygiu. Ypatingą dėmesį šiuo atveju reikėtų skirti galimybėms gauti finansinę paramą tarpvalstybiniam planavimui, pratyboms ir mokymams;

31. pabrėžia, kad šiomis priemonėmis dar 2007–2013 m. finansinės perspektyvos laikotarpiu galima per trumpą laiką pagerinti padėtį nelaimių prevencijos srityje. Pagerinus galimybes pasinaudoti jau turimomis paramos lėšomis vidutinės trukmės laikotarpiu galima užtikrinti veiksmingesnį ir efektyvesnį lėšų naudojimą net ir nedidinant bendro civilinei saugai skirto biudžeto;

32. vis dėlto santūriai vertina tai, kaip atsižvelgiama į nelaimių prevencijos aspektus Tarybos direktyvoje 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (PAV direktyva) ir Seveso direktyvoje 1996/82/EB. Siekiant išvengti papildomos biurokratinės naštos reikia stengtis turinio atžvilgiu neapsunkinti jau esamų procedūrų. Užtikrinant veiksmingą nelaimių prevenciją pirmenybę reikia teikti tikslingoms ir koordinuotoms priemonėms vietos ir regionų lygiu, o ne bendram administracinių ir leidimų išdavimo procedūrų išplėtimui;

33. remia Komisijos pastangas skatinant valstybes nares į savo nacionalinius planavimo teisės aktus visiškai integruoti bendrus pastatų ir inžinerinių darbų Europos projektavimo kodus (t. y.

„Eurokodas 8“). Visų pirma užtikrinus geresnius statybų standartus galima sušvelninti įvairiausių nelaimių scenarijų pasekmes ir gerokai sumažinti potencialių aukų skaičių;

34. todėl ragina Komisiją akcentuoti nelaimių prevencijos klausimą ir būsimose bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis iniciatyvose;

Galutinės pastabos

35. primena, kad apsauga nuo nelaimių yra pirminė valstybių narių bei jų regionų ir vietos valdžios institucijų pareiga ir kad dauguma valstybių narių jau dabar plačiu mastu yra parengusios nelaimių prevencijos strategijas. Visos pastangos, skirtos gerinti nelaimių prevenciją, turi ir toliau būti grindžiamos šių lygmenų solidarumo, bendradarbiavimo, koordinavimo bei paramos principais;

36. tikisi, kad ES, laikydamosi subsidiarumo principo, veiksmingai padės kurti ir palaipsniui įgyvendinti prevencijos priemones visų pirma toms valstybėms narėms, kurias nuolat ištinka stichinės nelaimės. Bendrijos masto veiksmai turi paremti šias valstybes nares, kad jos pačios galėtų sau padėti;

37. primygtinai prašo ES institucijų pasitelkus esamas priemones skatinti ir remti prevencijos veiksmus, pavyzdžiui, vietos ir regionų valdžios institucijoms rengiant ir įgyvendinant neatidėliotinių veiksmų planus;

38. todėl palankiai vertina tai, kad Komisijos siūloma Bendrijos nelaimių prevencijos strategija turi remtis esamomis struktūromis, papildyti nacionalinius veiksmus ir visų pirma turėtų būti vykdoma tose srityse, kuriose reikalinga bendra veiksmingos nelaimių prevencijos strategija;

39. dar kartą prašo (?) Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Tarybos planuojant bet kokią iniciatyvą kovos su stichinėmis nelaimėmis srityje atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų nuomonę ir taip užtikrinti, kad laikomasi veiksmingos išankstinio konsultavimosi su tomis struktūromis, kurios tiesiogiai atsakingos už stichinių nelaimių valdymą, procedūras.

2009 m. spalio 7 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

(?) Žr. CdR 116/2006 fin. Priedas OL C 206, 2006 8 29, p. 9.